

THE INFLUENCE OF GOTHIC LITERATURE ON CHARLES DIKKEN'S WORKS

Turdiyeva Shoxsanam

NAMCHTI magistranti

Tel nomer 998945134018

Charles Dickens ijodiga gotik adabiyot ta'siri

Влияние готической литературы на произведения Чарльза Диккенса.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Gotika nima ekanligi ,uning kelib chiqishi va Charles Dickens asarlarida uchraydigan gotik adabiyot unsurlari to'g'risida ba'tafsil ma'lumot beriladi.

Аннотация. В данной статье представлена подробная информация о том ,что такое готическая литература её происхождение и готические элементы ,встречающиеся в произведениях Чарльза Диккенса.

Abstract. This article provides detailed information about what Gothic literature is ,its origins ,and the Gothic elements found in the works of Charles Dickens.

Kalit so'zlar:gotika ,qorongulik ,sirlilik,g'ayritabiiylik.

*Ключевые слова:*готика ,тьма,загадочность,сверхъестественность.

Key words:Gothic, darkness ,mystery,supernatural.

Gotika adabiyoti, o'ziga xos qorong'u, sirlilik va g'ayritabiiylik bilan to'la bo'lgan adabiy uslub bo'lib, 18-asrning oxiri va 19-asrning boshlarida Yevropada paydo bo'ldi. Bu uslub klassik adabiyotdan farqli ravishda qo'rqinchli va dramatik elementlarga e'tibor qaratadi. Gotika adabiyoti tarixini quyidagicha izohlash mumkin.

Gotika Adabiyotining Boshlanishi:

1. Erta davr . Gotika adabiyotining birinchi asarlaridan biri Horace Walpole tomonidan 1764 yilda yozilgan "The Castle of Otranto" romanidir. Bu asar gotika romanining asosini yaratdi va boshqa yozuvchilarga ilhom berdi.

2. XVIII asr. Bu davrda gotika adabiyoti keng tarqaldi. Ann Radcliffe, "The Mysteries of Udolpho" (1794) va "The Italian" (1797) kabi romanlari bilan mashhur bo'ldi. Uning asarlari sirlilik, yovvoyi tabiat tasvirlari va qo'rqinchli sahnalar bilan boyidi.

3. XIX asr. XIX asrda gotika adabiyoti Viktoriya davrida yana rivojlandi. Mary Shelleyning "Frankenstein" (1818) va Bram Stokerning "Dracula" (1897) romanlari bu davrning eng mashhur gotika asarlaridir.

Gotika Adabiyotining Elementlari

1. ****Atmosfera va Sarlavhalar****: Gotika adabiyoti qorong'u, dahshatli va sirli atmosferani yaratishga katta e'tibor beradi. Asarlarda ko'pincha qadimiy qasrlar, xarobalar va yovvoyi tabiat tasvirlari mavjud.

2. ****G'ayritabiiylik va Qo'rqinch****: Gotika adabiyotida g'ayritabiiy hodisalar, arvohlar, vampirlar va boshqa dahshatli mavjudotlar muhim o'rin tutadi.

3. ****Xarakterlar va Mavzular****: Ko'pincha bosh qahramonlar sirli va xavfli vaziyatlarga duch kelishadi. Mavzular orasida gunoh, ta'qib, aqldan ozish va o'lim ko'p uchraydi.

Gotika Adabiyotining Ta'siri va Yangi Gotika

1. ****XX asr va Keyin****: Gotika adabiyotining uslublari va mavzulari zamonaviy adabiyotda ham uchraydi. H. P. Lovecraft, Stephen King kabi yozuvchilar gotika elementlarini o'z asarlarida muvaffaqiyatli qo'llaganlar.

2. ****Gotika Madaniyatida****: Gotika adabiyotining ta'siri nafaqat kitoblarda, balki filmlar, teatr va boshqa san'at turlarida ham ko'rinadi. Zamonaviy gotika madaniyati musiqada, modada va turmush tarzida ham aks etadi.

Gotika adabiyoti, o'zining noyob va dramatik xususiyatlari bilan bugungi kunda ham o'ziga jalb etuvchi va ta'sirchan bo'lib qolmoqda. Bu uslubning boy tarixi va rivojlanishi ko'plab asarlar va yozuvchilar orqali yashab kelmoqda.

Charles Dickens o'z asarlarida gotika elementlarini tez-tez qo'llagan, bu orqali u o'quvchilarni dahshat va sirlilik bilan o'ziga jalb qilgan. Dickensning gotika uslubidan foydalangan asarlarida qorong'u muhit, sirlilik va g'ayritabiiylikni topish mumkin. Bu uslub uning romanlariga chuqurlik va dramatism qo'shadi.

Dickensning Gotika Elementlari

1. **Qorong'u va Sirlilik Atmosfera** : Dickensning ko'plab asarlarida qorong'u va sirli joylar tasvirlangan. Bu joylar ko'pincha personajlar ruhiy holatlarini va hikoyaning umumiy ohangini ifodalaydi.

2. **G'ayritabiiylik** : Dickens g'ayritabiiy elementlardan foydalanib, hikoyalariga qo'rqinchli va mistik tus beradi. Masalan, "A Christmas Carol" asarida arvohlarning paydo bo'lishi bunga misol boladi.

3. **Ijtimoiy Tanqid**: Dickensning gotika uslubi ijtimoiy muammolarni ochib berishda ham qo'llaniladi. Qashshoqlik, adolatsizlik va zolimlik kabi mavzularni yoritishda qorong'u va dahshatli tasvirlar orqali o'quvchilarni chuqur o'ylashga majbur qiladi.

Dickensning Asarlarida Gotika Misollari

1. ****A Christmas Carol****: Bu asarda Ebenezer Scrooge arvohlar tomonidan ziyorat qilinadi. Ularning tashrifi Scrooge'ning o'tmishi, hozirgi va kelajagi haqida dahshatli ko'rsatmalar beradi. Arvohlarning paydo bo'lishi va tasvirlari gotikaning klassik elementlaridir.

2. ****Bleak House****: Bu romanda fog, qorong'u va zanjirli uylar, sirli o'limlar va sirli voqealar bilan to'la. Qahramonlar qo'rqinchli va tushunarsiz vaziyatlarda o'z yo'llarini topishga harakat qiladilar.

3. ****Great Expectations****: Miss Havisham va uning eski, to'kilgan uyi, shuningdek, Pipning sirlilik va noma'lumlik bilan to'la hayoti bu asarda gotika elementlarini namoyish etadi.

4. ****The Mystery of Edwin Drood****: Bu asar Dickensning oxirgi va tugallanmagan romani bo'lib, unda sirli yo'qolish, shubhali qahramonlar va qorong'u atmosferaga boy.

Xulosa qilib aytadigan bolsak ,har bir uslubning adabiyotda o'rni beqiyos,shu jumladan gotika uslubi ham o'zining xususiyatlaridan kelib chiqadigan bolsak ,asarga o'zgacha mazmun va mohiyat bag'ishlaydi.Shuningdek bu uslubni rivojlanishida Charles Dikkens kabi yozuvchilarning nodir asarlari muhim ahamiyatga ega hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

- 1.Charlesdickensinfo.com
- 2.AChristmas Carol by Charles Dickens
- 3.Great expectations by Charles Dickens